

Overzicht uitvoering participatieverklaringstraject en maatschappelijke begeleiding

In het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom dat op 27 november 2015 is gesloten tussen Rijk en gemeenten/VNG en het uitwerkingsakkoord van 28 april 2016 is afgesproken dat er een extra impuls aan de integratie en participatie van vergunninghouders wordt gegeven. De volgende afspraken zijn gemaakt in het bestuursakkoord:

- 1) Het beschikbare bedrag per statushouder voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject is opgehoogd van €1000 per inburgeringsplichtige statushouder naar €2370 per inburgeringsplichtige statushouder in 2016 en 2017. In het uitwerkingsakkoord is opgenomen dat het Rijk dit verhoogde bedrag ook in de jaren 2018 en verder beschikbaar stelt.
- 2) De uitvoering van het participatieverklaringstraject wordt gekoppeld aan de maatschappelijke begeleiding.
- 3) Het participatieverklaringstraject wordt al in 2016 aangeboden door gemeenten
- 4) Er worden ambities en condities vastgesteld voor de invulling van maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject
- 5) De participatieverklaring wordt een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen.

Dit document geeft inzicht in de kaders waarbinnen gemeenten kunnen opereren.

Conditie uitvoering maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject

In het bestuursakkoord is afgesproken dat door het Rijk en de VNG nadere condities worden opgesteld voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject. Hieronder treft u deze condities.

I

Inhoudelijke richtlijnen en condities maatschappelijke begeleiding

De maatschappelijke begeleiding moet de volgende elementen gaan bevatten:

- 1) Praktische hulp: Ondersteuning en coaching bij het regelwerk ten aanzien van wonen, zorg, werk, inkomen, verzekeringen, onderwijs en overige basisvoorzieningen en kennismaking met de lokale samenleving (bijvoorbeeld hulp bij inschrijvingen, aanvraag uitkering, openen bankrekening en betalen rekeningen, huur, verzekeringen, algemene levensbehoeften en praktische bewegwijzering in de buurt; weten waar gemeentehuis en politiebureau etc. zijn)
- 2) Hulp bij start inburgering: Informatie over het inburgeringstraject, praktische hulp bij het inschrijven voor een inburgeringscursus waar nodig.
- 3) Stimuleren van participatie en integratie: Begeleiding en coaching ten behoeve van een actieve en positieve inzet van de asielgerechtigde¹ om in de Nederlandse samenleving te kunnen participeren en kennismaking met lokale (maatschappelijke) organisaties, zoals buurthuizen, vrijwilligersorganisaties, bibliotheek, verenigingen, clubs en welzijnsorganisaties)
- 4) Uitvoering van het participatieverklaringstraject: Het verzorgen van een inleiding, nadere begrippen en de tekst van de participatieverklaring (bijvoorbeeld d.m.v. een workshop en/ of gesprek over de Nederlandse kernwaarden en spelregels van circa een dagdeel) en het aanbieden van de landelijke participatieverklaring (in het Nederlands) ter ondertekening (zie bijlage).

Uitbetaling van de middelen

Het bedrag per statushouder wordt onafhankelijk van het huisvestingsarrangement (tijdelijk via bijvoorbeeld GvA of permanent) eenmalig vergoed aan een gemeente. Sinds 2013 kunnen de gelden voor maatschappelijke begeleiding door de gemeente aangevraagd worden bij COA. COA stuurt een formulier op met daarop de namen van de statushouders waarvoor de vergoeding voor maatschappelijke begeleiding aangevraagd kan worden.

¹ Asielgerechtigden, nareizenden asiel en nareizende gezinsleden met een reguliere verblijfsvergunning

De gemeente controleert dit, ondertekent en stuurt het formulier terug naar COA om de gelden aan te vragen. Gemeenten kunnen er ook voor kiezen om meerdere formulieren tegelijk te versturen. Ook in 2016 zal de vergoeding voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding (inclusief de uitvoering van het participatieverklaringstraject) worden verstrekt door het COA. Voor de periode vanaf 2017 wordt toegewerkt naar een andere financieringssysteem. Hierbij worden de mogelijkheden onderzocht om de middelen direct aan gemeenten uit te keren.

Om in 2016 aanmerking te komen voor het verhoogde bedrag dienen gemeenten bij COA uiterlijk 1 september 2016 een plan van aanpak/ brief in te dienen. In dit plan van aanpak/ brief is een tijdsplanning opgenomen waarin door de gemeente is aangegeven dat de uitvoering van het participatieverklaringstraject binnen 3 maanden op orde is en is informatie opgenomen over de vormgeving (hoe wordt de kennismaking met de Nederlandse kernwaarden vormgegeven) en de positionering van het traject (inbedding en aanhaking bij relevante terreinen ter bevordering van de participatie zoals bijvoorbeeld maatschappelijke begeleiding, taalverwerving, werk, etc.) Indien het plan van aanpak (nog) niet is ingezonden zal het COA een bedrag van € 1000 per statushouders aan de gemeente overmaken. Nadat het plan van aanpak door de gemeente is ingezonden zal het COA direct het bedrag van € 2370 en eventueel met terugwerkende kracht het nog niet ontvangen bedrag van € 1370 per statushouder beschikbaar stellen. Het COA streeft er naar om de middelen binnen 30 dagen aan de gemeente over te maken.

Doelgroep maatschappelijke begeleiding en p-verklaring

De gelden voor maatschappelijke begeleiding worden uitgekeerd voor alle inburgeringsplichtige statushouders.

Leeftijd

Vanaf 2013 keert COA de middelen voor maatschappelijke begeleiding altijd uit voor statushouders vanaf 16 jaar. Dit blijft zo in 2016.

Vanaf de inwerkingtreding van de wetswijziging zullen naar verwachting de middelen maatschappelijke begeleiding niet meer voor deze leeftijdscategorie beschikbaar zijn. Dit heeft er mee te maken dat jongeren tussen 16-18 nog kwalificatieplichtig zijn en daarom vrijgesteld worden van de inburgeringsplicht. Er is dus geen wettelijke grond op basis waarvan de middelen beschikbaar gesteld kunnen worden

Tekst artikel 5 over doelgroep Wet Inburgering:

In afwijking van [artikel 3](#) is niet inburgeringsplichtig degene die:

- a) jonger dan 16 jaar is dan wel de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in [artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet](#), heeft bereikt;
- b) ten minste acht jaren tijdens de leerplichtige leeftijd in Nederland heeft verbleven;
- c) beschikt over een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen diploma, certificaat of ander document;
- d) leerplichtig of kwalificatieplichtig is;
- e) aansluitend op de leerplicht of kwalificatieplicht een opleiding volgt waarvan de afronding leidt tot uitreiking van een krachtens onderdeel c aangewezen diploma, certificaat of ander document.

Wetswijzigingstraject

Het participatieverklaringstraject zal een verplicht onderdeel gaan uitmaken van het inburgeringsexamen. Gemeenten krijgen de taak om maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject aan te bieden aan asielgerechtigden en hun nareizende familieleden. Naar verwachting is het wetswijzigingstraject per 1 juli 2017 afgerond.

Overige inburgeringsplichtigen, gezinsmigranten

Er zijn ook groepen die wel inburgeringsplichtig zijn, maar geen statushouder. Het gaat hier vooral om de reguliere gezinsmigranten en geestelijke bedienaren. Aan deze groepen hoeft geen maatschappelijke begeleiding te worden aangeboden en gemeenten krijgen hier ook geen vergoeding voor. Aan deze groepen moeten gemeenten na de wetswijziging wel het participatieverklaringstraject aanbieden. Deze groepen overige inburgeringsplichtigen moeten ook de participatieverklaring ondertekenen. De activiteiten in het kader van het participatieverklaringstraject zullen door deze groepen zelf bekostigd moeten worden met een eigen bijdrage. Van gemeenten wordt verwacht dat zij naast de minimale wettelijke onderdelen het traject versterken door, met het oog op het bevorderen

van de participatie van deze doelgroep, de verbinding te zoeken met andere domeinen zoals onderwijs, taal en werk.

Handhaving

Na de wetswijziging wordt de participatieverklaring onderdeel van het verplichte inburgeringsexamen en moeten inburgeringsplichtigen de participatieverklaring binnen 1 jaar ondertekend hebben. Indien de inburgeringsplichtige verwijtbaar binnen de gestelde termijn, of eventueel een verlengde termijn, de verklaring niet heeft ondertekend, kan de inburgeringsplichtige niet slagen voor het inburgeringsexamen en kan een boete door DUO worden opgelegd. De gemeente geeft aan DUO door of het participatieverklaringstraject is doorlopen en de participatieverklaring is getekend. In 2016 tot aan inwerkingtreding van de wetswijziging kent het volgen van het participatieverklaringstraject en het ondertekenen van de participatieverklaring door vergunninghouders nog geen verplicht karakter. Gemeenten moeten het participatieverklaringstraject wel aanbieden.

Monitoring

Voor de uitvoering van het participatieverklaringstraject zal in het kader van de wet- en regelgeving inburgering een systeem van informatie-uitwisseling worden opgezet. Van gemeenten wordt verwacht in de periode voor de wetswijziging de aantallen aangeboden trajecten en ondertekende participatieverklaringen bij te houden. Het Rijk zal in verband met de informatievoorziening over de voortgang van de uitvoering richting de Tweede Kamer een monitoringstraject opzetten.

Aanbesteden

Voor het inkopen van maatschappelijke begeleiding, een participatieverklaringstraject of het subsidiëren van maatschappelijke organisaties om hier een rol in te spelen gelden de reguliere aanbestedingsregels. Voor meer informatie kijk [hier](#) en [hier](#).

Meer informatie en voorbeelden over de uitvoering en lokale invulling.

Gemeenten kunnen zelf bepalen op welke manier ze verder invulling willen geven aan het participatieverklaringstraject en maatschappelijke begeleiding. Het valt aan te raden om gebruik te maken van het lokale maatschappelijke veld en dit integraal in te vullen. Praktijkvoorbeelden vind u [hier](#).

Meer informatie

- Brief SZW aan gemeenten van 18 januari. Klik [hier](#).
- Evaluatie pilot participatieverklaring. Klik [hier](#).
- Kamerbrief 27 november. Klik [hier](#).
- De participatieverklaring. Klik [hier](#)
- De handreiking van regioplan. Klik [hier](#)
- Samenvatting handreiking regioplan. Klik [hier](#).

Ondersteuning en contact

Het OndersteuningsTeam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) kunt u bereiken via het e-mail adres: otav@vng.nl of per telefoon via 070 373 83 98. Hier kunt u alle praktische vragen en verzoeken om ondersteuning kwijt. Er wordt dan contact met u opgenomen. Tevens kunnen wij u in contact brengen met de accountmanager in uw regio.